స్వస్తి

- కె. వరలక్ష్మి

మా ఊళ్ళో సీతమ్మ తల్లి గుడి ఉంది కదా!... కష్టాలెన్నొచ్చినా కిక్కురు మనకుండా సహనంతో భరాయించిన నోరూవాయీ లేని సీతమ్మకి గుడేవిటని ఆశ్చర్యపోకండి.

నాకు తెలుసు, గుళ్ళో దైవంగా కొలువుండాలంటే వాడు ఆజాను బాహువై, అరవింద దళాయి తాక్షుడై, రాగ ద్వేషాలు సమపాళ్ళలో ఉన్నవాడై, వెనకాముందూ చూడకుండా ఎదుటివాళ్ళని మట్టుబెట్టగల సాహసోపేతుడై, కొంచెం మాయలూ మరిన్ని మంత్రాలూ, కొద్దిపాటి రాక్షసత్వం, కొలతలేని శృంగారలోలత్వం లాంటి క్వాలిఫికేషన్స్ కలిగి వుండాలని, నిజానికి మా ఊరి గుళ్లో సీతమ్మతల్లి బాటు ఆమెగారి భర్తగారు, మరిదిగారు, నమ్మినబంటుగారు కూడా ఉన్నారు. వచ్చిన చిక్కల్లా ఏవిటంటే ఆ విగ్రహాలు చెక్కిన శిల్పి ఎవడోకాని సీతమ్మతల్లి భక్తుడో, భక్త ఫెమినిస్టో అయివుండాలి. అందుకే గుళ్ళో అడుగుపెట్టగానే చేతులు జోడించాలన్పించేలా చిరునవ్వులు చిందిస్తూ సీతమ్మనీ, పరికించి చూస్తేగాని కన్పించని బక్క రూపాల్లో రామలక్ష్మణుల్నీ రూపొందించాడు. మరందుకే వచ్చిందో, ఆలయానికన్నీ తానే అయి నెట్టుకొస్తున్న పూజారి క్రిష్ణమాచారి భార్య సీతమ్మ వల్ల ఆ పేరొచ్చిందో తెలీదు కాని మొత్తానికది సీతమ్మతల్లి గుడి అయ్యింది. నిజానికిదంతా అప్రస్తుత ప్రసంగం.

నేను చెప్పాలనుకున్నది రెండో సీతమ్మకథ... సీతమ్మ కాపరాని కొచ్చేసరికి గుడి వైభవం కోల్పోయి ఊరి చివర ఒంటరి ఒంటెలా ఉండేది, ఆ గుళ్లో అర్చకుడుగా ఉన్న క్రిష్ణమాచారి తోడూ నీడా లేని గాలి జీవితం గడుపుతూ వుండేవాడు. పొద్దున్నే ఓ గిద్దెడు బియ్యం వార్చి విగ్రహాల ముందు నైవేద్యంగా రెండు నీళ్ళచుక్కల్తో ప్రోక్షించి, దాన్ని బైటకు తెచ్చుకుని ఏ పెదరెడ్డిగారి పెళ్ళామో పంపించిన మజ్జిగ నీళ్ళోసుకుని ఆరగించి ఆ రోజు భోజనమైందనిపించేవాడు. పళ్ళెంలో పడిన చిల్లర డబ్బుల్ని అలాగే పట్టుకెళ్ళి ముత్యాలమ్మ పాకలో పేకాటకు కూర్చునేవాడు. అలాంటి క్రిష్ణమాచార్ని దారిలో పెట్టాలని ఊరిపెద్ద లంతా కూడ బలుక్కుని పక్కవూరి కోవెలపూజారి హనుమంతాచారి అయిదోకూతురు సీతమ్మనిచ్చి పెళ్ళి జరిపించారు. ఒంటి మీదున్న పసుపు చీరకాక వాళ్ళమ్మని రెండు నేత చీరలూ, ఒక మడిబట్టా, పెళ్ళికి కొన్న ఫ్యాన్సీ పట్టుచీరా, ఒక రాగి పంచపాత్ర, రెండు ఇత్తడి లోటాలూ, పూర్వీకులనాటి రామాయణ గ్రంథమూ పాత ట్రంకుపెట్టెలో పెట్టుకుని క్రిష్ణమాచారి వెంట కాలినడకన మెట్టినింటికొచ్చింది సీతమ్మ. గుడి ఆవరణలో పూజారి కుటుంబం కోసం కట్టబడిన పెట్టెగదీ చిన్నవసారా కొత్తగా కాపరానికొచ్చినా సీతమ్మ కంటికి రాజభవనంలా కన్పించాయి. లంకంత ఆవరణంతా రెక్కలు ముక్కలయ్యేటట్టు శుభ్రం చేసి పూలమొక్కలూ, కూరపాదులూ నాటింది. దొరువులు కట్టి నీరుపారే ఏర్పాటు చేసింది. నీళ్ళు తోడిపోస్తున్న ఓ సాయంత్రం వేళ దడి అవతల గిన్నెలు తోముకుంటున్న నన్సారీబేగం పరిచయమైంది సీతమ్మకి. సీతమ్మ కన్నా రెండునెలల ముందు కాపరానికొచ్చిన నన్సారి పరుపులు కుట్టే పీర్ సాయిబు పెళ్ళాం.

''మీరు శానా బాగున్నారమ్మాయిగారూ'' అంది నన్సారీ సీతమ్మని పలకరిస్తూ ''ఎంత తెలుపో మీ ఒంటి రంగు'' - సీత సిగ్గుపడింది. తర్వాత కనె్రప్పలెత్తి ఇంచుమించు తన ఈడుదే అయిన ఆమెని పరికించి చూసింది. నల్లజీడిగింజ రంగు శరీరం, తెల్లగా మెరిసిపోతున్న పళ్ళు.

''నీ పేరేవిటీ'' అంది సీత.

''బేగం నన్సారీ''

''బీబీ నాంచారా'' సీత పలికిన తీరుకి నవ్వాపుకోలేక గిన్నెలు కడుగుతున్న బురదలోనే చతికలపడిపోయింది నన్సారీ. నవ్వినవ్వి తేరుకున్నాక ''భలే పేరెట్టారమ్మయిగారూ, అలాగే పిలండి మీకు బాగుంటే'' అంది అన్నాక మళ్ళీ నవ్వింది. సీత కూడా ఆమెతో శృతి కలిపి ''బీబీ నాంచారి పేరు బావుండలా మా వెంకన్న బాబు రెండో భార్య తెల్సా ఆవిడ! మొదటి భార్య అలివేలు మంగని ఆమడ దూరంలో వుంచి, రెండో భార్యని ముద్దుకొద్దీ గుండెల మీద పెట్టుకున్నాడాయన'' అంది.

''అయితే మావోడు కూడా నన్నలాగే ఎట్టుకుంటాడు కావాల్ను'' అని కిసుక్కుమంది నన్సారి. ఆ రోజు నుంచి నన్సారీబేగం బీబీనాంచారైంది. కొత్తవాళ్ళెవరడిగినా తన పేరు నాంచారనే చెప్పేది.

త్వరలోనే వాళ్ళిద్దరి మధ్యా గాఢమైన స్నేహం ఏర్పడింది. సీతమ్మ తోట పనిలో నాంచారీ, నాంచారి కుట్టుపనిలో సీతమ్మా ఒకరినొకరు సాయపడేవారు. గొప్ప ఇళ్ళలో పరుపులు కుట్టే సాయిబు బాగా సంపాదిస్తున్న రోజులవి. నాంచారి వాళ్ళూ ఉంటున్నది పూరిగుడిసే అయినా మంచి బట్టలూ, మంచి తిండీ ఉండేవి. నాంచారి బలంగా పుష్టిగా పొన్నచెట్టులా వుండేది. ఆమె పక్కన సీతమ్మ సన్నజాజి తీగలా బక్కగా వుండేది. ఒక రోజు నాంచారి పళ్ళెంనిండా బియ్యం పోసుకుని, రెండో చేతిలో అరటిపళ్ళ అత్తలం పుచ్చుకుని వచ్చింది. ''ఇవన్నీ ఏవిటి'' అని తత్తరపడింది సీతమ్మ''. ''నీక్కాదులెయ్యమ్మా గుళ్ళో వున్న అందాల సీతమ్మతల్లికి, నాక్కలిగినన్నాళ్ళూ వారం వారం ఇలాగే ఇత్తాను. నువ్వెవరు కాదంటానికి'' అంది నాంచారి దబాయిస్తూ. నెల తిరిగేసరికల్లా తన భర్త ఎందుకూ పనికిమాలిన వాడని సీతమ్మకి అర్థమై పోయింది. కడుపునిండా తిండి సంపాదించడం కూడా నేర్వని వాడని గ్రహించింది. తనొచ్చింతర్వాత గుళ్లో దేవుడికి దీపం పెట్టడం కూడా మానేశాడు. క్రమంగా ఆలయ నిర్వహణంతా సీతమ్మ మీద పడింది. పుట్టిందీ పెరిగిందీ అదే వాతావరణం కావడం వలన తొందరగానే అలవాటు

పడింది. సూర్యుడితోబాటు మేల్కొని, రెండు బక్కెట్ల నీళ్ళు నెత్తిన గుమ్మరించుకుని, ఆలయమంతా కడిగి ముగ్గులు తీర్చి, అభిషేకం చేయించి, పూలుకోసి అలంకరించి, దీపం వెలిగించి, నైవేద్యం పెట్టి హారతిచ్చేది. గుడి పరిసరాలూ, గుడి శుభ్రంగా వుండడం చూసి దారిన పోయే వాళ్ళొచ్చి దండం పెట్టి కాసేపు కూచుని పోయేవాళ్ళు.

''ఇయన్నీ సరేగాని సీతమ్మా, నువ్వు నూతికాడ కూనిరాగాలు తీస్తా వుంటే ఇన్నా. నీ గొంతు శానాబాగుండాది. మీ పురాణాల్లో- అరికతలో అయ్యేటో సదువుతారు గందా గుళ్ళల్లో. నువ్వూ సదవకూడదా, నలుగురూ వత్తారు'' అందోసారి నాంచారి.

''ఆడదాన్ని, అలాంటి వన్నీ నేను చేస్తే జనం ఏవనుకుంటారో అని భయంగా వుంది నాంచారీ'' అంది సీతమ్మ.

''ఓలమ్మా, నువ్వేవన్నా, రంకుతనం సెయ్యబోతున్నావా నీ మారాజు మొగుణ్ణే నమ్ముకుంటే కూటి నీళ్ళకైనా గతుండొద్దా ఈ రోజుల్లో దేవుడైనా దెయ్యలైనా కళ్ళకి నదురుగా ఆనాల, లేకపోతే ఏటీ లేదు'' అంది నాంచారి.

మంచిరోజు చూసి తెలిసిన నాలుగు పెద్దిళ్ళకీ వెళ్ళి సీతమ్మ పురాణ పఠనం చెయ్యబోతోందనీ చెప్పొచ్చింది నాంచారి. ఎంత బాగా చెప్తుందో! చిలవలూ పలవలూ కల్పించి మరీ చెప్పింది. మొదటిరోజు నలుగురైదుగురు ముసలమ్మలు మాత్రం వచ్చారు. చిన్నప్పట్నుంచీ కంఠోపాఠం చేసిందే అయినా మొదటి పేజీ తిప్పి ప్రార్థన పద్యాలు చదువుతూంటే గొంతు వణికిపోయి చెమటలు పోసేసాయి. క్రమంగా కథనంలో పడ్డాక ఆమెకి కాలమే తెలీలేదు. రాత్రి పదిగంటల వేళ పేకాట నుంచి తిరిగొచ్చిన క్రిష్ణమాచారి నూతి చప్టా మీద కాళ్ళు కడుక్కుంటూ గొంతు పట్టేసినవాడిలా వ్యంగ్యంగా సకిలించడంతో ఈ లోకంలో కొచ్చింది. ఆదరా బాదరా హారతిపాడేసి, వ్యాసపీఠం ముడిచేసింది. ''నాయమ్మ నాతల్లే! ఎంత బాగా పాడతన్నావు రాములోరి కత!'' ముసలమ్మలంతా ఏకకంఠంతో మెచ్చుకున్నారు.

ఆచారి రాకకి ముందే ముగించెయ్యనందుకు సిగ్గుపడింది సీతమ్మ. అన్నం వడ్డించేటప్పుడు తల ఎత్తడానికి బిడియపడింది.

ఏవనుకున్నాడో ఆచారి వమాట్లాడకుండా అన్నం తినేసి పడుకున్నాడు. పొద్దున్నే లేచి రాత్రి హారతి పళ్ళెంలో పడిన రూపాయి పావలా జేబులో వేసుకుని అదే పోకపోయాడు. గుళ్ళో ముగ్గులేస్తొండగా దడి అవతల్నుంచి నాంచారి కేకపెట్టింది. ''రాత్రి పళ్లెంలో ఏమాత్రం గిట్టింది సీతమ్మా''

సీతమ్మ ఒక్కసారిగా లేచి నిలబడి నాలుగువైపులా పరికించింది ఎవ్వరైనా విన్నారేమోనని సిగ్గుతో. ఇంకానయం, దరిదాపుల్లో ఇంకెవరిళ్ళూ లేకపోవడం అనుకుంది''. ఛీ, ఏవిటి నాంచారీ నువ్వుమరీనూ కేవలం డబ్బుకోసమా ఇదంతా...'' అంది.

నడుం మీద చేతులుంచుకుని నాంచారి సీతని అట్టేపరికించి చూసి ''సీతమ్మతల్లీ, నువ్వు తెలివి నేర్చుకోవాల'' అనేసి లోపలికి పోయింది. ఆ మాట సీతమ్మ గుండెలో అదే పనిగా కదలాడింది.

ఆ మధ్యాహ్నం పనంతా ముగిశాక నాంచారిని బతిమలాడితే దానర్థం విప్పి చెప్పింది. ''సీతమ్మా, మొగోదవలు స్తిరవెరగనోళ్ళు, ఇయ్యాలకుంచె డుంటే కుండకొసరెత్తమంటారు, మానెడుంటే నుంటెట్టమంటారు. రేపు పిల్లాజెల్లా పుట్టబోతారు. 'అమ్మా, అన్నపెట్టే' అని మనల్నే గదా అడుగుతారు. ఆడబిడ్డలైతే 'పరికిణీ కుట్టించు, పట్టాలు చేయించు' అని ప్రేనాలు తోడతారు. సంపాదనంతా మొగోడి ఎదాన్నేత్తే, ఇంక బిడ్డలకే వుంటాది అప్పుడెలా నడుత్తాది పడవ పన్నెండు మంది సంతానం మాయమ్మకి మేవు. మా బాబ, మా యన్నదమ్ములూ కూలీనాలీ సేసి తెచ్చిందాన్ని ఎలాగ కూడబెట్టేదో మాయమ్మ తల్లీ ఆడోళ్ళందరికీ ముక్కులుకీ, సెవులకీ పిసరంతేసి బంగారం మెరిసేలా సేసింది. నూట పదార్లు కట్నాలిచ్చి పెళ్ళిళ్లు సేసింది, ఆడదాని జాగర్తే కుటుంబాన్ని ఆరుగాలాలుకాపాడిద్ది అని. మాసాయెబు రాత్రికి తాగొత్తాడు గదా, తెల్లారేసరికి ఆడి జేబులుకాళీ, నేనే తీసేత్తాను. తెల్లారి ఆడిసావేదో ఆడు సావాల్సిందే గాని నేనొక్క పైసా ఇయ్యను. రేపట్నుంచి గుడికి జనాలొత్తారు. తుణవో పణవో ఆసారిబాబు పేకాట కెలిపోతే రేపు నీ బిడ్డల గతేంటంట నువ్వు నమ్ముతావో లేదో గాని లోకం డబ్బు ఆడించినట్టాల్లా ఆడతా ఉంది. కాసులేనోళ్లకి కాటికెల్నా ముక్తిలేదు''.

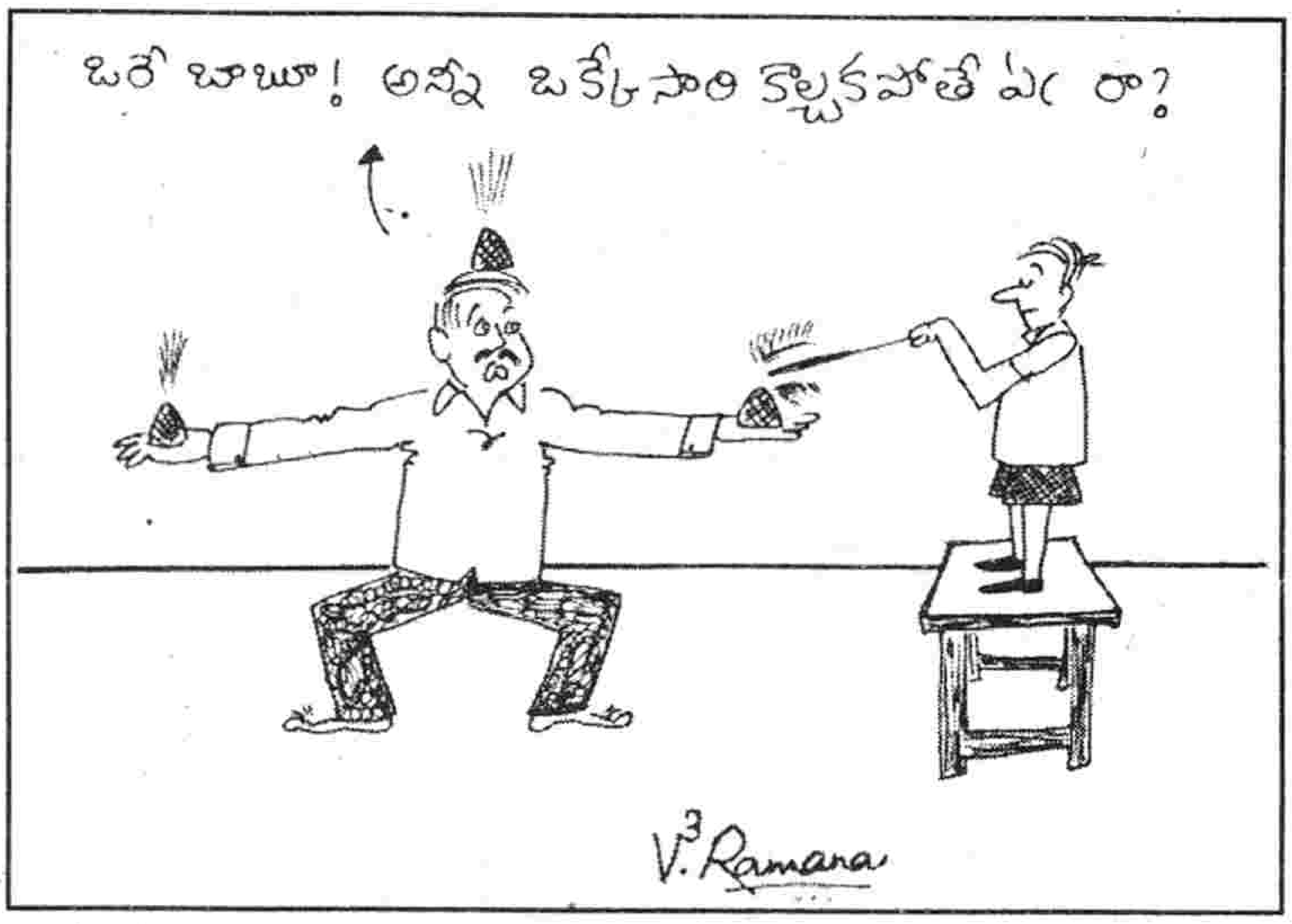

పురాణం వినేవాళ్లు అయిదల్లా పదిమందై, పది ఇరవయ్యై అలా అలా గుడి నిండిపోయేరు. ఆ కాలం అలాంటిది. అటు సినిమాలూ, ఇటు పురాణ కాలక్షేపాలూ ఒక్కలాగే ఆదరించబడ్డాయి. నాటకాలూ, హరికథలూ, బుర్రకథలూ ఒక్కటేవిటి! కళవెయ్యి రూపాలై విస్తరించి ఆదరణ పొందింది. సీతమ్మ పేరు వున్న ఊళ్ళోనే కాక పరిసర గ్రామాలకి పాకింది. పండగలకీ పబ్బాలకీ పిలిచి పురాణం చెప్పించుకొని విని పదోపరకో, చీరో సారో ఇచ్చి పంపించేవారు.

కాలం గడుస్తూ వుంది.

నాంచారి నలుగురు బిడ్డల తల్లై అయిదోసారి కడుపుతో వుంది. చూసి చూసి సీతమ్మనే( )దో వైరాగ్యం పట్టుకుంది. ఎప్పుడూ పూజలూ పునస్కారాలూ, పురాణ కాలక్షేపం తప్ప మరోధ్యాసే మరచిపోయింది. ''సీతమ్మా, ఆసారి బాబు ముత్తేలమ్మతో'' అంటూ ఓసారి నాంచారి ఏదో చెప్పబోతే చెవులు మూసుకుంది సీతమ్మ. ఆచారి ఎంతటి పురుష పుంగవుడో ఆమెకి తెలీదా! గుప్పిట విప్పడం ఇష్టంలేక ''పోనీ నాంచారీ, ఈ భూమి మీద మనిషి మనుగడే మూణ్ణాళ్ళు, నవమిపండక్కి నాటకాలు చూస్తున్నాం చూడు, అదిగో అలాగే ఈ ప్రపంచం నడుస్తోంది. నాటకం అయిపోగానే మన పద్దాలూ, పాపారావూ వాళ్ళంతా రంగులు చెరిపేసుకుని మామూలు మనుషులైపోతున్నారుగా, అలాగే మనవందర మూను. బతికున్న మూన్నాళ్ళూ ఈ ప్రపంచకవనే రంగస్థలం మీద నటించేసి, రంగులు చెరిపేసుకుని ఎక్కణ్ణుంచొచ్చామో అక్కడికి పోతాం. ఈ మాత్రం దానికి ఎందుకొచ్చిన తాపత్రయాలు చెప్పు. ఆచారిగారి గురించి కదూ అంటున్నావూ, ఆయనకలా జీవించడంలో ఆనందం కన్పిస్తోంది. ఊ... కానీయ్, అతని దారికడ్డెళ్ళి ఆ పాపమెందుకు మూట కట్టుకోవాలి''

నాంచారి బుగ్గలు నొక్కుకుంది.

''శానా బాగుంది సీతమ్మా నీ ఏదాంతం. గాలికొదిలేత్తే గంగిరెద్దు కూడా కుమ్మిపోతాది. ముక్కు తాడేసినప్పుడే ఎట్లాడమంటే అట్లాడతాది, ముంగాళ్ళు మీద వంగి సెలాం జేత్తాది. మొగుణ్ణట్టా గాలికొదిలేసి,

నువ్విట్టా ఏదాంతం జెప్తావుంటే బిడ్డాపాపా కలగొద్దూ రేపు నీ బతుకు ఎళ్ళుమారేదెట్టా''

''బిడ్డలు లేనోళ్ళందరి బతుకులూ వెళ్ళుమారటంలే అలాగే నా బతుకూను అన్నిటికీ ఆ దేవుడున్నాడులే''

''ఉంటాడుంటాడు, ఎదవదేముడు, ఆడూ మొగోదవేగదా, ఆడికి మా(త్రం నీతీనాయం ఎక్కడేడిసాయిలే! అన్నట్టు నువ్వు పూజలు జేసే రాళ్ళుల్లో సీతమ్మ తల్లున్నట్టుంది కదా, ఆయమ్మేమన్నా ఇనిపించు కుంటాదేమో అడుగు, నీ మొర'' అని నవ్వింది నాంచారి.

''దేవుళ్ళని అలా రాళ్ళూ రప్పలూ అనకే నాంచారీ, కళ్ళుపోతాయ్'' అని తనూ నవ్వంది సీతమ్మ. ''అన్నట్టు నాంచారీ, నువ్వెప్పుడూ మీ గుడికెళ్ళినట్టు కన్పించవేం''

''గుడా.. అదా, మసీదుకా మా దేవుడికి ఆడగాలి కిట్టదు'' అని కిసుక్కుమంది నాంచారి. ''ఆడోళ్ళెవరైనా మసీదుకెళ్ళటం ఎప్పుడైనా సూసినా ఆడోల్లందరూ ఇళ్ళకాడే (పేర్థన సేసుకోవాల''

''ఇంటి దగ్గర కూడా నువ్వెప్పుడూ ఏ (ప్రార్థనా చేసినట్లు కన్పించ లేదూ..'' అనుమానంగా చూస్తూ అడిగింది సీతమ్మ.

నాంచారి పగలబడి నవ్వింది. ''ఆ (పేర్థనెలా సెయ్యాలో నాకు సేతనైతే గదా! 'నీకు కడుపే కైలాసవే' అంటాడు మా సాయెబు. కాలం పరుగెడుతోంది. పైసా పైసా కూడబెట్టి నాంచారి నగా న(ట్రా కొనుక్కున్నది లేదు సరికదా, పిల్లల్తో, సాయెబు సంపాదన చాలక కటకటపడాల్సొస్తోంది. చివరికి నాంచారి కూడా నడుం వంచితేగాని కాలం గడవని రోజులొచ్చాయి. నాంచారికి చేతనైందొక్కటే, చీపుర్లు తయారు చెయ్యడం, గుడిసె వెనక గరపనేలల కట్టవల్లో ఇబ్బడి ముబ్బడిగా ఉన్న పూతిక దుబ్బుల్నుంచి పుల్లలు కోసుకొచ్చి చీపుర్లుగా కట్టి అమ్మడం.

ఆ రోజు వాకిట్లో పరిచిన చీపురు పుల్లల్ని దువ్వి కుచ్చుల (ప్రకారం కట్టలు కడుతున్న నాంచారి మొక్కలకి పాదులు కడుతూ రామదాసు కీర్తనలో లీనమై 'ఏ తీరుగనను దయజూచెదవో..'' అంటూన్న సీతమ్మని పిలిచి ''ఇది ఇన్నావా సీతమ్మా! పెద్ద పెద్ద ఇళ్ళల్లోకి కొత్తరకం పరుపులొచ్చినయ్యంట. పోమో, పామో ఏటో దాని పేరు, ఆట్పైతే ఇంక దూది పరుపుల్లాగా ఏటా ఏకించి, కుట్టించక్కర్లేదంట'' అంది. ''ఆహా!'' అంది సీతమ్మ ఏదో ధ్యాసలో.

''మా సాయెబుకింక పనుండదేమో, అదేవంక ఇదేవంకని ఆ ఎదవ తాగి సస్తన్నాడు'' అంది దిగులుగా నాంచారి. ''ఈ బిడ్డల్నెట్టా పెంచాలో ఏవో'' ఈ మాటలు చెవినపడ్డాక సీతమ్మ మామూలుగా ఉండలేక పోయింది. ఆమె గుండెలో ఏదో అలజడి మొదలైంది. కాలుకాలిన పిల్లిలా అటూ ఇటూ తిరిగింది. పోసిన మొక్కకే నీళ్ళన్నీ తోడిపోసింది. ''ఈ పూటకి దేవుడిస్తే తింటాం లేకపోతే లేదు'' అన్న వేదాంతం ఎలా పనికొస్తుంది బిడ్డల్లేకనేనా తనకింత నిర్లిప్తత అలవడింది! కట్టుకున్న వాడెక్కడెక్కడ తిరిగొచ్చినా తనకి పట్టనట్టే అన్పిస్తోంది. 'ఈ లోకం ఎలాపోతే నాకెందుకు' అన్పిస్తోందందుకేనా

''ఏంటి సీతమ్మా మాట్లాడవ్'' నాంచారి కేకతో ఉలిక్కిపడి ఈ లోకంలో కొచ్చింది సీతమ్మ. చాన్నాళ్ళ తర్వాత ఆ రోజు సీతమ్మ తన (ట్రంకు పెట్టె బోర్లించి చీర మడతలన్నీ విప్పి దులిపింది. మూడైదులూ, రెండు రెళ్ళూ, నాలుగొకట్లూ, ఎప్పుడో పెట్టి మరచిపోయినవి ఆచారి కంటపడక ఉండిపోయినవి దొరికాయి. వాటిని గుప్పెట్లో పట్టుకుని దడి దగ్గరకెళ్ళి ''నాంచారీ!'' అని పిలిచింది. ''ఏంటమ్మా'' అంటూ వచ్చిన నాంచారి చెయ్యందుకుని చిల్లర ఆమె చేతిలో పోసి, గుప్పిట మూసింది. ''తీసుకోకుంటే నా మీద ఒట్టే'' అంది. నాంచారి కళ్ళలోకి నీళ్ళు చివ్వున చిమ్ముకొచ్చాయి. ''దేవుడంటే నమ్మకం లేని నాకు ఒట్టుమీదెట్టా నమ్మకవుంటాదనుకున్నావే పిచ్చిదానా! ఎవుళ్ళకాపరాల బరువు ఆళ్ళు మోసుకోవాలగానీ, మరొకళ్ళ నెత్తికెత్తడం మర్యాదగాదు, నువ్వు నొచ్చుకుంటావని పుచ్చుకుంటన్నా'' అంది. రెండు రోజులకే చీపురు కొంటున్న సీతమ్మని ఓసారి నిలదీసింది నాంచారి. ''ఏం తల్లే! రూపాయలెక్కువయ్యేయా మూడేసి రూపాయల చీపురుకట్టని రెండు రోజుల్లోనే నమిలి మింగతేత్తన్నావా.''

''గుళ్ళో నాపరాళ్ళ గచ్చుకదా నాంచారీ, చీపుర్లు ఇట్టే అరిగిపోతున్నై'' అనేది సీతమ్మ. కొత్తగా కుట్టుపని నేర్చుకుంటున్నానని మొదలుపెట్టి తనవీ, గుళ్ళో సీతమ్మ తల్లివీ చీరలు చింపి నాంచారి పిల్లలకి లంగాలూ, జాకెట్లూ కుట్టి ఇచ్చేది. కాలంతో బాటు మనుషుల్లోనూ మార్పొచ్చింది. పాతతరం వాళ్ళంతా వెళ్ళిపోయారు. పురాణ పఠనాలూ, పుణ్యకార్యాలూ జౌటాఫ్ ఫేషనైపోయాయి. గుడికెళ్ళడం మరీ అర్థడాక్స్ సిస్టమ్ అయ్యింది పల్లెల్లో. గుడికొచ్చే జనం తగ్గారు. నాలుగురాళ్ళొచ్చినప్పుడు వెనకేసుకోవడం ఎరగని సీతమ్మ అప్పుడు ఆనందంలో తలమునకలై పోనూలేదు, ఇప్పుడు విచారంలో మగ్గిపోవడమూలేదు. ఒంట్లోని శక్తి

వయసు మీరుతోందని మీరు దాంపత్య సుఖాన్ని దూరం చేసికోవద్దు

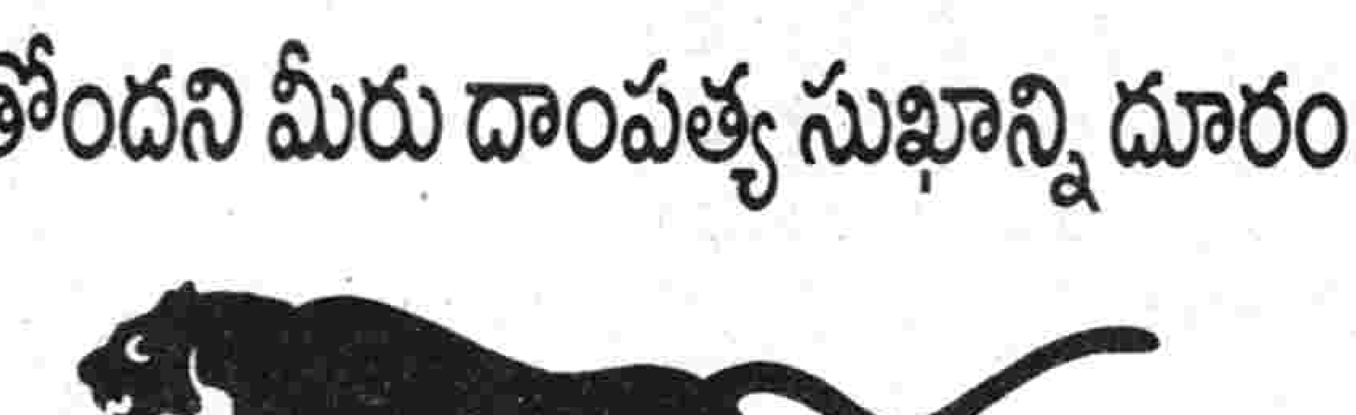

జిన్‌సంగ్ కలిసిన ఫాంథర్ 69 క్యాప్సూల్స్ తీసికొని

సంతృప్తికరమైన దాంపత్య సుఖాన్ని మీ సొంతం చేసికోవచ్చు

ఉడుగుతూ ఉన్నా ఆలయసేవ మాత్రం ఆమె జీవితంలో ముఖ్యభాగమై పోయింది. ఆచారి నడుం నొప్పితో మంచం పట్టాడు. అతని వైద్యం కోసం గుళ్ళో పంచపాత్ర, ఇత్తడిపళ్లెం, రాగి శఠగోపం, దీపాలకుందె ఒకటొకటీ కాళ్ళొచ్చి నడిచెళ్ళాయి. సీతమ్మ నెరిగున్న రైతు కుటుంబాలవాళ్ళు పంపించే మానెడు, అడ్డెడో గింజల్తోనూ, రాతి మీద చితక్కొట్టిన చింతకాయ కారంతోనూ కాలం గడుస్తోంది. గుళ్ళో దీపం పెట్టేందుకు నూనె లేక సీతమ్మ గుండె పిండినట్లవుతోంది.

అటు నాంచారి పరిస్థితి అలాగే వుంది.

''సీతమ్మా, నువ్వు సాలాపురాణాలు సదువుకున్నావు గందా, లోకంలో ఎదిగే వొళ్ళంతా మేడలూ మిద్దెల్తో అలాగలాగ పైకెదిగిపోతావుంటే మన్లాంటోళ్ళం ఇంకా ఇంకా అట్టడుక్కి దిగిపోతన్నావెందుకు'' అనడిగిందోసారి నాంచారి.

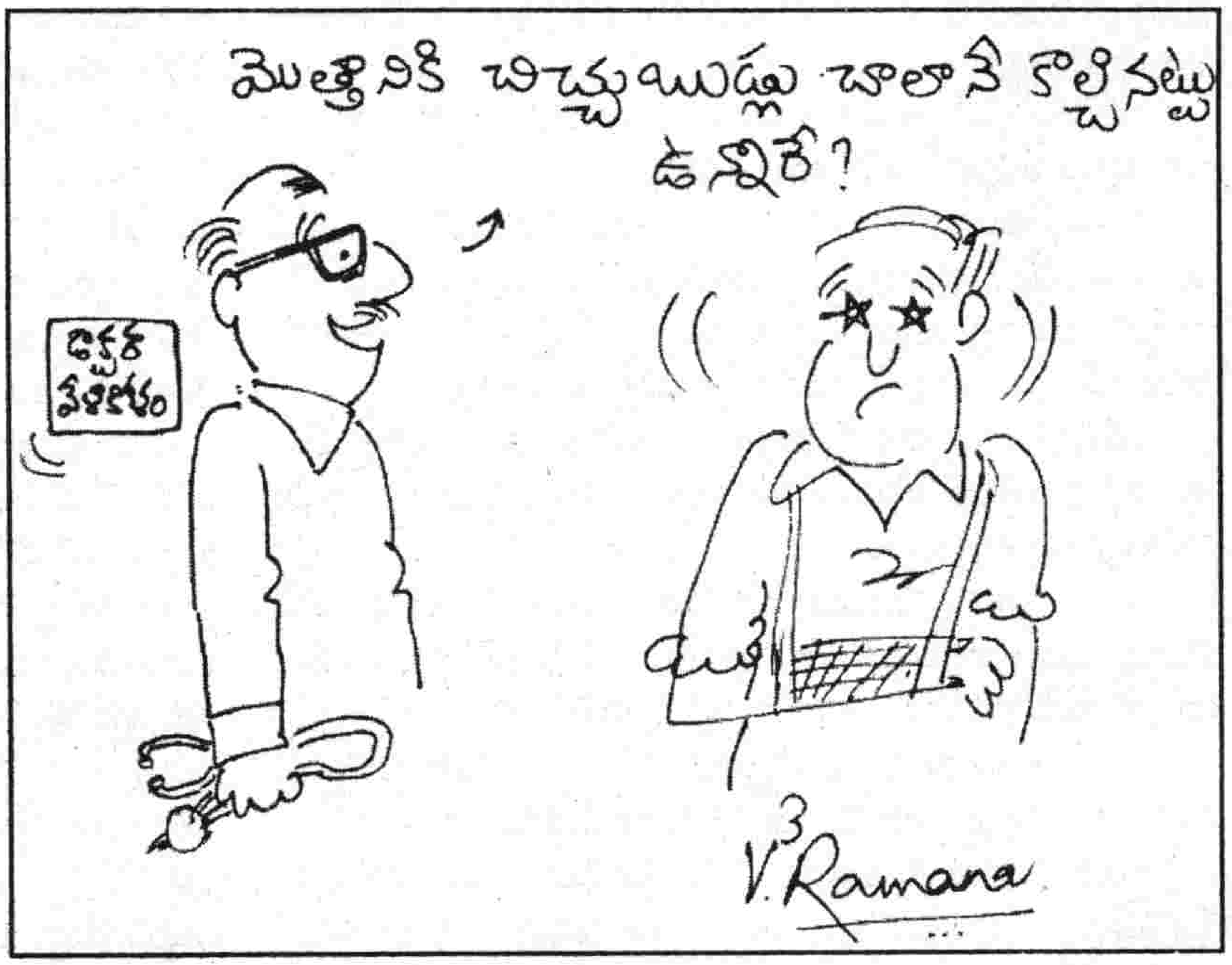

సీతమ్మ ఆర్థిక శాస్త్రం చదువుకోలేదు. అందుకే, అదంతా కర్మ సిద్ధాంతం కింద తేల్చేసింది. ''అది వాళ్ళు చేసుకున్న పుణ్యం, ఇది మనం చేసుకున్న పాపం'' అంటూ. కల్తీ సారా తాగి పీరు సాయెబు చచ్చిపోయినప్పుడు పిల్లలంతా గొల్లుమంటుంటే నాంచారి రాయిలా కూర్చుంది. అంతా ముగిసేక సీతమ్మ అడిగింది. ''నాంచారీ, ఇంతకాలం అతన్తో కలిసి కాపురం చేసేవు కదా, నీకసలు ఏడుపే రాలేదా''

ఉక్రోషంగా నవ్వి నాంచారి, ''సీతమ్మా, ఒక మనిషి సచ్చిపోవడవంటే ఈ బూవికి కొంత బరువొదిలినట్టే. అందనా, ఎవరికీ ఉపయోగపడని మనిసి. ఆడు తాగి తాగి ఏదో ఒకరోజు కుక్కసావు సచ్చేటోడే కదా, పోతే పోయేడులే'' అంది.

''పాపం, సంపాదించినంత కాలం సంపాదించేడు కదా!''

''ఆ, సంపాదించేడు, నేను కాదన్ను. కాని, పాడు పొట్టకియ్యాల తింటే రేపటికి పరగడుపే గదా! పెళ్ళికెదిగిన ఇద్దరాడబిడ్డలు కళ్ళెదురుంగా తిరగతన్నారే! రెక్కల కట్టం జేసుకునే వోడెవడైనా నాకొక్క పనే ఒచ్చు, నేనాపనైతేనే జేత్తా, లేపోతే కడుపులోకి కాళ్ళు దూర్చుకుని బబ్బుంటానంటే ఎట్టాకుదురుద్ది అలాంటెదవలకి సంసారాలెందుకు బిడ్డల్ని కనుకోడాలెందుకు కట్టుకున్న పాపానికి ఆడది పడరాని పాట్లన్నీ పడి, తొక్కరాని దార్లన్నీ తొక్కి ఆణ్ని, ఆడి బిడ్డల్నీ పెంచాలా ఆయుర్దాయం ఉన్నంతకాలం సవ్యంగా బతకవలసిన బాధ్యత మనిషికి లేదా! మొగోడు ఎదవ నాటకాలాడి ఒల్లు గుల్ల సేసుకుంటే ఆడెనకాలోళ్ళు ఏవైపోవాల'' ఎన్నడూలేని విధంగా గొల్లుమంది నాంచారి.

ఓదార్పుగా నాంచారి భుజం మీద చెయ్యేసి దగ్గరకు లాక్కుంది సీతమ్మ.

తెల్లవారు ఝామునుంచీ క్రిష్ణమాచారి ఆయాసంతో రొప్పుతున్నాడు. ఎక్కడైనా కాసిన్ని నూక గింజలు దొరుకుతాయేమో, అతనికి కాస్త గంజికాచి తాపిద్దామనుకున్న సీతమ్మ ఇల్లంతా వెదికింది. ఎప్పుడూ ఎవర్నీ ఏదీ చేయిచాచి అడిగి ఎరగని సీతమ్మకి ఆ క్షణంలో దుఃఖం ముంచుకొచ్చింది.

''ఆ ఏడుపెందుకే పాపిష్టిలంజా! అందాన్నెలా ఉపయోగించుకోవాలో తెలీని పిచ్చిముండవు నువ్వు, 'ఊ' అంటే మళ్ళామాన్యాలూ రాసివ్వడానికి సిద్ధంగా పెద్దరెడ్డి ఉన్నాడని నీకేనాడో చెప్పేను. చెవిన పెట్టేవా మహాపుణ్యాత్మురాలి పోజుకొట్టి పురాణాలు పట్టుకుని వేళ్లాడేవు. ఇప్పుడేమైంది బంగారంలాంటి అవకాశమూ పోయింది, ఆనాటి రూపమూ పోయింది.'' ఆయాసపడుతూ అరుస్తున్నాడు ఆచారి.

చేతిలో గిన్నెతో వాకిట్లో కొచ్చి నిల్చున్న సీతమ్మని చూసి నాంచారి బైటికొచ్చింది ''ఏంటి సీతమ్మా'' అంటూ.

''నాంచారీ, రాముడికీ రోజు నైవేద్యం లేదు''

''పిల్లల కోసం కాసిన అంబలి తప్ప మరేంలేదు సీతమ్మా ఇంట్లో, దాన్ని కూడా ఆళ్ళు ఎంగిలి చేసేశారు''

''అదే ఇవ్వు'' గిన్నె ముందుకు చాపింది సీతమ్మ.

''అయ్యో అయ్యో'' నొచ్చుకుంది నాంచారి. ''నేనెంత దేవుడూ దెయ్యం లేవనేటిదాన్నైనా మరీ అంత పాపానికి ఒడిగట్టుకోలేను సీతమ్మా''

సీతమ్మ చిరునవ్వు చెరగనీకుండా అంది ''నువ్వే కరెక్టు నాంచారీ! దేవుడూ లేడు దయ్యమూలేదు. ఎక్కడో పడున్న రాయిని తెచ్చి రూపం చెక్కి అదిగో అలా గాలీ వెలుతురూ లేని గదిలో కూర్చుండబెట్టి సకల సేవలూ చెయ్యడం.. అదంతా పిల్లలాడుకునే బొమ్మలాటలాంటిది. ఈ పనికి మాలిన దేవుడు కోసం ఆవేశాలకూ కావేశాలకూ పోయి అనర్థాలను కొనితెచ్చుకోవడం ఉత్తదండగ మారి పని. ఇంక, మనం అనుకునే పాపం పుణ్యం మరెక్కడో లేవు, మన మనసుల్లోనే ఉన్నాయి. ప్రేమతో బాటు అన్నీ అమరిన వాళ్ళ జీవితాలు నరకాలూ. నేనిన్నాళ్ళూ నరకంలోనే బతికేను తెలుసా నీకు! నీ ఇంట్లో ఉన్న ఆ అంబలినే కొంత పోసివ్వు, రాయిలాంటి దేవుడికీ, నికృష్టుడైన మానవుడికీ ఎంగిలి కూడైనా ఫర్వా లేదులే. నిజానికి నీ పుణ్యపు చేతితో ఇచ్చిన అంబలి తాగే అర్హత వాడికే లేదు''